

CUPRINS

Corneliu Coposu și rezistența prin inteligență politică	9
Cuvânt înainte	25

CAPITOLUL I

I.1. Despre marea manifestație pro-monarhistă și anticomunistă din ziua de 8 noiembrie 1945	29
I.2. Un interviu inedit despre 23 august acordat „Associated Press” în anul 1945	45
I.3. Despre Lucrețiu Pătrășcanu vizat ca premier în locul lui Petru Groza (Convorbiri între Corneliu Coposu și Alexandru Siperco sub lupa Securității)	68
I.4. Despre Ana Pauker, „afacerea Skoda” și prima arestare a lui Corneliu Coposu pentru „lez-majestate”	75
I.5. Declarații inedite sub anchetă în anul 1947	81
I.6. Despre „Capcana de la Tămădău”	123
I.7. O comemorare interzisă de către Securitate – 20 de ani de la moartea lui Iuliu Maniu	132
I.8. Despre arhiva lui Iuliu Maniu	142
I.8.1. Din nou despre arhiva Maniu. Înregistrare a Securității (23.01.1983)	143
I.9. Corneliu Coposu și Alexandru Ivasiuc – o prietenie dincolo de barierele impuse de ideologie și Securitate	145
I.10. Corneliu Coposu – mărturia cutremurătoare despre macabru fenomen de reeducare de la Pitești	156

Coperta: Silvia Colfescu

Redactor: Claudia Drăgănoiu

Corector: Alexandra Ciuciulin

Tehnoredactor: Dan Amza

© Marin Pop, 2020

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POP, MARIN

Corneliu Coposu sub lupa Securității : (declarații, corespondență, conferințe și scrieri inedite) / Marin

Pop. - București : Vremea, 2020

ISBN 978-606-081-012-4

I.11. La moartea lui Ion V. Popescu Mehedintzi.....	162
I.12. Despre Ion Simu.....	165
I.12.1. Scrisoarea lui Ion Simu către Corneliu Coposu.....	171
I.13. Despre parastasul ridicat în memoria lui Ovidiu Borcea.....	174
I.14. Despre comandorul Gheorghe Mocanu.....	176
I.15. Despre Ion (Oni) Brătianu, Cornel Velțianu, Camil Demetrescu, Ionel Anton Mureșeanu și Celestin Duca.....	177
I.16. Despre Camil Demetrescu.....	181
I.17. Despre situația din țară și regimul comunist	184
I.18. Convorbiri Corneliu Coposu cu Elena Boilă despre situația bisericii greco-catolice, sub lupa Securității.....	190
I.19. Convorbiri Corneliu Coposu cu Dennis Deletant sub lupa Securității.....	197
I.19.1. Prima întâlnire dintre Corneliu Coposu și Dennis Deletant (13 august 1986).....	197
I.19.2. A doua întâlnire – 26 august 1986.....	204
I.19.3. Documentele Securității despre cele două întâlniri.....	216

CAPITOLUL II

Corespondență	231
DOCUMENTE, CORESPONDENȚĂ	
II.1. Scrisoare primită de la Ghiță Popp.....	249
II.2. Corespondența cu Zaharia Boilă și Cornel Sava.....	250
II.3. Ioan Ardeleanu Senior către Corneliu Coposu	252
II.4. Corespondența cu Mitropolitul Ardealului Antonie Pământea.....	254
II.4.1. Mitropolitul Antonie Pământea către Corneliu Coposu, la 26.09.1988.....	255
II.5. Corneliu Coposu către Ion Ivănescu	256

II.5.1. Corneliu Coposu

către profesorul Ion Ivănescu	264
II.6. Corneliu Coposu către istoricul Ioan Scurtu	270
II.7. Profesoara Valerica Cioccan din Bobota către familia Coposu, la 21 decembrie 1983.....	291
II.7.1. Corneliu Coposu către profesoara Valerica Cioccan	292
II.7.2. Corneliu Coposu către profesoara Valeria Cioccan	294
II.8. De la Ioan Săran din Bobota, fost vizitit la familia Coposu, 15.09.1986.....	296
II.9. Către Moni Pop din Cluj, la 5 iunie 1986	298
II.10. De la Nena Boilă	298
II.11. Corneliu Coposu către surori	301
II.11.1. Corneliu Coposu către surori	304
II.11.2. Corneliu Coposu către surori	305
II.12. Corneliu Coposu către istoricul Florin Constantiniu.....	306
II.13. Corespondența cu poetul Ion Lăncrănjan.....	319
II.14. Corneliu Coposu despre memoriile lui Ion Gh. Duca.....	324
II.15. Corespondența cu preotul Valeriu Sima.....	336
II.16. Către Iolanda Barbu Petrescu din Pitești, regretă moartea prietenului său Barbu.....	337
II.17. Corneliu Coposu către istoricul Gheorghe Buzatu	338

CAPITOLUL III

Conferințe și scrieri inedite.....	353
III.1. Conferința „ȚARA SĂLAJULUI”, ținută la posturile noastre de radio-emisiune în ziua de 22 septembrie 1944, în cadrul OREI ARDEALULUI, apărută la Operațiunile „CURIERUL”, str. Belvedere, nr. 6, București.....	372
III.2. Conferința „SPIRITUL BLAJULUI”	381

III.3. Corneliu Coposu, executor testamentar al lui Nicolae Titulescu.....	392
III.4. Corneliu Coposu despre ziarul „Ardealul”	397
III.5. Laudă Clerului (1986). Corespondență și lucrare trimisă profesoarei Valeria Ciocean din Bobota.....	401
III.6. Cuvântare rostită la înmormântarea lui Corneliu Radocea – 1982.....	414

Documentele prezentate în această carte doresc să reconstituie modul cum privea Corneliu Coposu istoria și realitatea în care trăia. Marea majoritate a publicului cititor nu poate consulta zecile de volume din diversele arhive constituite ca parte a activității represive împotriva sa. Volumul de față ne oferă șansa nu a unei sinteze, ci a unei necesare selecții care îl ajută pe cititor parcă să asculte nemijlocit vocea celui care era unul dintre cei mai supravegheați români. O voce a arhivelor, adică o voce în mare parte epurată administrativ de dramatismul contextului. Dar asta, paradoxal, ne ajută să înțelegem conținutul ideatic al mesajului pe care îl transmitea Corneliu Coposu. Un mesaj care, așa cum vom sublinia și mai jos, era transmis cu conștiința că va fi captat în viitor. Este unul dintre motivele pentru care această carte este diferită de marea majoritate a celorlalte studii care utilizează materialul radioactiv conținut între copertile dosarelor Securității și în general în documentele produse de statul totalitar. Și nu era ușor de găsit justa măsură între supra-interpretarea documentelor și riscul de a restitui, împreună cu adevărul acestora, și minciuna intrinsecă intenționată și lității legate de contextul producerii lor.

Alexandru Gussi

ISBN 978-606-081-012-4



9 786060 810124

1.14. Despre comandorul Gheorghe Mocanu

Declarație

Subsemnatul Corneliu Coposu, domiciliat în București str. Mămulari nr. 19 sector 3, născut la 20.05.1914 în comuna Bobota jud. Sălaj, fiu al lui Valentin și Aurelia, declar următoarele:

Sunt prieten bun cu Gheorghe Mocanu, fost comandor de marină, actualmente pensionar, care a făcut în perioada 1944-1947 politică național-fărănistă. Îl cunosc ca un om onest, bun ofițer, fost profesor la Academia Militară, bun patriot și om de caracter.

Știu de la dânsul că în urmă cu vre-o zece ani, sollicitat de Muzeul Militar, a scris și a predat respectivului muzeu o amplă relatare tactică și strategică a activității militare desfășurate de marina română în timpul războiului (1941-1944), pe care o cunoștea în calitatea lui de ofițer de stat major din conducerea marinei militare. Personal n-am cîțit lucrarea. Despre alte elaborate ale lui Gheorghe Mocanu nu am cunoștință. Nu știu despre intenția lui de a-și scrie amintirile din închisori. Nu mi-a vorbit niciodată despre o asemenea intenție și nici nu cred că intră în preocupările lui.

În ultima vreme ne-am văzut destul de rar, în primul rând datorită boalei mamei mele și apoi datorită maladiilor intervenite în familia lui (soția lui, cumnatul și nepotul lui) – care ne-au împiedecat pe amândoi să ne frecventăm.

De altfel atât cumnatul cât și nepotul lui au decedat. În anul curent l-am întâlnit, fără să avem timpul și condițiile de a sta de vorbă, la înmormântarea nepotului său Nicolae Navasard și la comemorarea morții mamei mele (în luna Februarie).

Acasta este declarația pe care o susțin și semnez
București 2 Martie 1984 Corneliu Coposu

Cota: ACNSAS, Fond Documentar, dos. D2, vol. 9, f. 145

1.15. Despre Ion (Oni) Brătianu, Cornel Velțianu, Camil Demetrescu, Ionel Anton Mureșeanu și Celestin Duca

Declarație

Subsemnatul Corneliu Coposu, domiciliat în București str. Mămulari nr. 19 sector 3, fiul lui Valentin și Aurelia, născut la 20.05.1914 în comuna Bobota jud. Sălaj, cu referire la persoanele arătate mai jos, asupra cărora am fost întrebate declar următoarele:

Cunosc pe Ion C. Brătianu (Oni) aproximativ din 1943, fără a fi avut cu dânsul vre-o legătură de apropiere sau de prietenie. L-am întrebate în anii 1951/52 în închinsoare, iar în perioada 1962/64 în domiciliul obligatoriu din Rubla (jud. Brăila). Știu că este inginer și că a făcut politică liberală. (Dealțul este fiul lui Dinu Brătianu, președintele partidului liberal). După eliberarea noastră din domiciliul obligatoriu (1964) nu l-am mai întâlnit pe Ion Brătianu. Am aflat, indirect, despre dânsul, de la un prieten comun care îl frecventează și anume Camil Demetrescu – că s-ar fi îmbolnăvit grav de o maladie rară și netratabilă, pe care nici spitalele din străinătate nu o pot eradica și că în prezent este serios afectat de maladia respectivă, care-l face indisponibil. Am mai aflat, tot din aceeași sursă, că în anul trecut (sau poate în 1982) a făcut o călătorie în străinătate (cred că în Elveția și Franța) unde se află stabilită fiica lui – cu scopul de a se trata medical, însă fără rezultat. Din câte cunosc, Ion Brătianu este un om serios și caracter și un bun patriot român. Nu am aflat și nu știu să desășoare vre-o activitate în prezent numitului fiind pensionar și având o vârstă destul de înaintată (aproximativ 75 de ani).

Pe Cornel Velțianu îl cunosc cam din anul 1932. Este nepotul lui Aurel Dobrescu, fost ministru și senator național-fărănist și ginerele lui Iustin Pop, fost președinte al

P: - Am fost invitat și la A.D.I.R.I. Ei știu cu ce mă ocup. Le-am spus că vă telefonez, să iau diferite detalii. Eu am acces la lucrurile astea. Însă, aici lucrurile sunt mai diferite.

„U”: - Ați intrat în legătură cu vreun istoric român?

P: - Da. Am cunoscut.

„U”: - În afară de Ion Scurtu, care-i destul de serios, ceilalți au interes, sunt istorici-colonei de securitate care fac istorie.

P: - Eu nu mă ocup de regimul acesta. Vreau să public memoriile, să reiasă că au fost niște neînțelegeri.

Profesorul i-a spus „Utopicului” că l-a mai contactat și pe fostul atașat militar al Ambasadei engleze la București în 1944. Apoi și-a cerut scuze că a venit la „Utopic” fără a-și anunța vizita la telefon. „Utopicul” l-a asigurat că i-a făcut plăcere să-l cunoască și i-a promis să-l sprijine și, cu prilejul unei viitoare întrevederi, să-i pună la dispoziție răspunsurile la întrebările luate în listă. Vizitatorul i-a spus că foarte mult îl interesează aspecte ale colaborării misionarilor Britaniei cu P.N.T., după 1941, precum și ce s-a întâmplat cu aceștia după război. Apoi profesorul și-a cerut scuze că l-a deranjat și l-a rugat să-l îndrume spre Piața Rosetti. „Utopicul” i-a dat explicațiile necesare, după care l-a condus până la ușă, unde s-au despărțit¹⁰⁷ (în jurul orei 14,30).

I.19.2. A doua întâlnire - 26 august 1986:

U.M. 0639/111

26.VIII.1986

BUCUREȘTI

STRICT SECRET

IEȘIRE

Ex. unic

¹⁰⁷ ACNSAS, *Fond Informativ*, dos. I 149087, vol. 29, f. 320-323.

Nr. D/00/259552

Dir. I/132. D

Data: 28 VIII 1986

Post 19/20-7 (șapte) file

Redat din limba română

„UTOPICUL”

În jurul orei 10,00 Tuți¹⁰⁸ și Bobiță¹⁰⁹ puneau masa pentru a servi micul dejun. „Utopicul” se află încă în camera sa. Cele două surori discutau pe teme domestice, uzuale.

În jurul orei 10,15 au primit vizita „profesorului”. L-a deschis chiar „Utopicul” și, în timp ce-l conducea pe vizitator spre camera de zi, l-a chestionat îndeaproape, amănunțit, în legătură cu deplasarea acestuia la Iași. „Profesorul” i-a explicat că a participat la un colocviu internațional, care se ține o dată la cinci ani la Iași, el fiind reprezentantul statului englez la discuțiile care se poartă în cadrul tematicii „Anglia și aliații ei în al II-lea Război Mondial și după”. După ce s-au încheiat lucrările colocviului, profesorul a făcut o excursie la Sinaia pe 23 și 24 august, ieri revenind în Capitală.

„Utopicul” a dorit să cunoască preocupările profesorului legate de pregătirea școlară și modalitățile acesteia în Anglia. Vizitatorul i-a satisfăcut curiozitatea: pregătirea școlară primară durează mai mult în Anglia date fiind dificultățile de scriere.

În acest moment a intrat Bobiță. „Utopicul” a prezentat-o „profesorului”. Acesta a oferit un pachet de cafea.

¹⁰⁸ Cornelia Coposu, sora cea mai mare a lui Corneliu Coposu, născută la Bobota, jud. Sălaj, în anul 1911 și decedată în anul 1988. A fost inginer chimist.

¹⁰⁹ Doina Coposu, sora lui Corneliu Coposu. S-a născut la Bobota, jud. Sălaj, în anul 1922 și a decedat în urma mineriadelor în primăvara anului 1990. A absolvit Facultatea de Medicină, specializarea Farmacie.